



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo**

**Zype, Frans van den**  
**Antverpiæ, M. DC. XLV.**

Resp. III. De Regula Cancellariæ, de triennali possessore.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

moderniores. (Comesius ad Reg. Canc. de triennial. q. 5. Cuchus Instit. maior. l. 3. t. 6. Azor. inst. mor. p. 2. l. 6. c. 31. Rebuff. de benef. l. 1. de commend. eod. lib. 1. de devot. Garcias de benef. p. 4. c. 4. Et quos ille citat presertim in fin. gloss. ad sanct. pragmat. de elect. c. licet. ad v. caus. & paulo post. n. 9. Choppin. monastic. l. 1. c. 2. n. 3. de sac. eccl. polit. l. 1. c. fin. n. 17. l. 2. c. 8. n. 12. monastic. l. 1. t. 1. n. 14. t. 2. n. 2. 3. l. 2. t. fin. n. 17. in fin. & eod. l. 2. t. 1. n. 9. recitat diploma Sixti V. in margine Innoc. VIII. per quod privilegio vetatur, ne in ordine Cisterciensi commendatarij ullam habeant iurisdictionem, sed ea redeat ad Patrem Abbatem: nec competat monachorum muneri taxatio, novitiorum receptio, nec benedictio in monasterijs; sed superioribus ordinis: cassentur gratia expectativa, reservationes, mandata, commendae, nominationes, oblationes, uniones &c. alibi etiam alijs concessa memorata privilegia, ne eorum monasteria imposterum commendentur. sed privilegia omnia suo pondere superat decretum sanctissimi Concilij Trid. d. c. 21. s. 2. 5. de regul. quod secum vehit dictamen Spiritus sancti. sed importunitates, & obrepensium artes etiam hodie huiusmodi commendas extorquent, cum amplissimis omnium iurium ac privilegiorum derogationibus: & ob plenitudinem potestatis pontificiae his patendum est, nisi per obreptionem obtentae declarentur; & admittenda sunt quae supra diximus.

17.  
Commen-  
de mona-  
sticæ à Con-  
cilio Trid.  
vetitæ.

## RESPONSVM II.

### De Regula Cancellaria de trienniali possessore.

**P**lures simul incurrunt difficultates in hanc causam, nam quamvis dicatur litem super possessorio motam non reddere be-

neficiam litigiosum, Rebuff. in pract. ben. l. 2. de subrogat. n. 31. ex nota & Cassador. decis. 4. ut lite pendente, quasi possessio nihil commune habeat cum petitorio: & ut quis non dicatur pacificus, litem moveri exigatur super ipso titulo; Innoc. in c. cum M. Ferrarion. X. de const. alij in. c. 1. & 2. ut lite pend. in 6. adeoque super proprietate, ac petitorio iudicio: tamen regula nostra exigit pacificam possessionem; atque ex titulo; & adeoque utrumque coniungit, & titulum & possessionem si cui ergo liceat uterque in possessorio, utique non pacificè possidet. eoque magis quod iudicia beneficialia possessoria tractari non possint sine consideratione petitorij, quia in spiritualibus possessio esse non potest sine titulo, saltem colorato, & apparenti. c. 1. de reg. iur. in 6. & sic possessio litigiosa facit possessionem beneficij non pacificam. Merlin. tract. de annal. poss. n. 132. ideoque si labitur triennium durante lite possessoria, etiam ei cui possessio adiudicatur, non prodeit tempus ante lapsum.

Sed an profit quod exinde labitur, an verò dicendum sit existitisse semel conditionem, ac litem fuisse motam? eoque quantum exinde sine alia lite labatur triennium, sine lite non possessio arg. l. siquis. C. de Instit. & soluti. & dicendum est prodesse. Papon. ar. lib. 8. t. 9. ar. 2. & 3. (& ad hoc applicant plures illa verba regulæ de poss. trien. antiquas lites super illis motas penitus existinguendo, quorum alioquin quam obscurus sit sensus, videri potest ex ijs, quae habet Alphons. ad d. regul.) & d. l. siquis procedere in ijs, quae semel acciderunt: quia non exigit nunquam litem motam fuisse; sed non à triennio. & sic Concilium Balleense litem non tantum fuisse aliquando; sed pendente exigit, & quoniam iure canonico nunquam petit instantia; c. pen. X. de iudic.

judic. & sic pendere lis semper intelligitur, exigit ulterius liti prosecutionem. *lis autem*, inquit, *hoc casu intelligatur*, si ad executionem citationis, iuris, que sui in iudicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem processum fuerit. ubi glossa *pragm. sanct.* dura esse ea verba dicit; & egere declaratione, quia ea verba omnium nihil excludunt: & sic ex eorum rigore processum esse oporteret usque ad conclusionem causae: postquam partes non amplius audiuntur: *e. dilectus de fid. instru. c. pastoral. de caus. poss. & prop.* cum alioquin nulla praescriptio non interrumpatur per contestationem: *l. more. C. de rev. 2. end. l. pen. ne de stat. def. c. illud X. de praescript. & ibi DD.* ideoque Charondas *respons. l. 1. r. 37.* saltem liti contestationem iuxta *l. vnic. C. de lit. contest.* requiri ait, nec sufficere citationem. eiusque defectu triennalem possessorem molestari deinceps vetitum pluribus arrestis, quae refert. sed & hoc durum in eo, qui diligentiam, quam potuit, exhibuit. v. c. malitiosi multi de competentia iudicum, de suspicionem, de alijs tricis altercantur improbe: & quamvis damnentur in expensas; magnum tamen lucrum fecerint, si beneficium obtinuerint: quasi lite in causa principali non contestata. & ideo Concilium Basiliense neque de contestatione mentionem facit; sed terminis: & quidem *lis*, inquit, *in hoc casu intelligatur*: ideoque significat se aliquid novi, seu speciale statuere. nam regulariter lis induci, & pendere dicitur ex sola citatione. *cl. m. 2. ut lite pendent. & d. l. vni. C. de litis contest.* res in iudicium deducta dicitur per liti contestationem: quia non ante iudicium videtur induci. sed lis à iudicio etiam differt. *c. form. X. de verb. signif. l. liti nomen. 36. & ibi Alciat. & qua ibid. citat. D. de verb. signif.* & quia dicimus litem contestari; etiam iam ante litem esse

significatur. ut non quidem hoc casu sufficiat citatio; sed prosecutio per omnes, ut fieri potest, terminos; non tantum exceptiones dilatorias: *ut quidam in d. gloss. pragm. sanct.* sed etiam contestationem, aut aliam diligentiam, quae fieri poterit ex circumstantijs, & Iudicis arbitrio. Ut in hac causa finito etiam possessorio, post plurium annorum diligentiam, vix decisum est super Iudicis competentia, per recursum ad Cancellariam pro cassatione; & rescripti controuersia, ob omnium Ordinarium; tanquam partem aut suspectum, seu alias.

Sed & quaeri potest an perpetua hic non sit causa per libellum Pontifici oblatum? *ex l. 1. C. Quando libellus Principi oblatum liti contestationem faciat*: adeoque cum Iudex Ordinarius hic Iudex esse non potest: Papa aditus ut alium delegaret, negotio explicito, censenda sit lis inducta, imò contestatio; ad effectum perpetuationis, aduersus triennium huius regulae praesertim dum citatus incertum haberet domicilium. sed *d. l. vnic.* nec libellum Principi oblatum, nec parti notificatum ad contestationem sufficere ait: & *l. 2. C. quando libell. Princip.* decidit *d. l. 1. locum solum habere*, ut per libellum perpetuetur actio anno peritura, non quae diuturniorem praescriptionem exigit, adeoque non haec triennalis. & verò orator qui aduersario absenti, aut incertas sedes habenti diem dicere non potuit, de eo protestari debet. *l. 2. D. de vant. fieri. l. 2. C. de an. except.* & Concilium Basiliense de impeditis disertè sic statuit; *excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti; de quo protestari, & illud iuxta Concil. Viennen. intimare teneatur.* refertur illud in *Clement. causam de elect.* ubi in §. *quod si forsan praescribitur forma appellandi tali casu; intimandi, & protestandi: qualis diligentiae hic nulla forma*

5.  
An hic non sit lis perpetua per libellum Papae oblatum?

6.  
Impedito quid agendum ne aduersarius fiat pacificus?

seruata est. At verò obligat quidem Concilium Basili. ad formam illam; sed non addit omissionem vitare exceptionem impedimenti. sed quia relata d. clementina inest referenti Concilij decreto; sequitur idem effectus, qui clementinæ: quæ ait §. pen. *Et si intimatio aliter facta omni careat effectu.* idemque iubet seruari casu, quo intimatio aliqua faciendâ aduersus absentem, aut qui sit difficilis conuentionis. *Et ita gloss. ad d. pragmat.* atque adeo Clementina hic obtineret, quamvis Conc. Basiliense non vigeret.

An ergo rescripti omnis effectus euauerit quod non habuerit executionem citationis, nec delegato illud præsentetur, aut citationis decretum petitum sit intra triennium à sententia in possessorio lata? & dicendum est euauisse, quantum est ex defectu litis ab actore motæ, & debite prosecutæ, nisi aliud doceretur.

An autem quod Actor negligit ipse prosequi, iuuari possit ex prosecutione per tertium facta, qui collationem hic habuit à patrone, seu collatore Ordinario? qui adhuc in lite est possessoria aduersus citatum? Gomez. *ad reg. de triennal. q. 22.* prodesse ait, tertij prosecutionem: idque semper tenuisse Rotam: contrarium censet gloss. *ad pragmat. sanc. verb. terminorum. §. quaritur an motio litis.* eam propugnauit Rebuff. *de pacific. poss. n.* & apud Papon. *aref. l. 8. tit. 9. aref. 7. & 8.* pluries refertur pro hac sententia iudicatum. & sic sentit Chokier *ad d. reg. de trien. n. 85.* & *ad regulam de surrog. n. 35.* quando saltem vnus ab altero cautam non habet, quia talis possessor molestari non debet per agentem ex iure tertij: quoad agentem liberas ædes habet; atque præscripsit: vitium litigij personale esse, beneficium non afficere contenditur: decretum Concilij Basiliensis, atque adeo hanc regulam cuiusque

negligentiam punire. Et vero in controuersijs omnibus summum punctum ferre debet finalis ratio legis. atque adeo cum ea hic sit, vt è medio tollantur, quantum fieri potest, lites beneficiales, per quas cultus diuinus, & ecclesiarum cura negligitur; is finis magis obtinetur, si pacificus quis esse intelligatur respectu ad actorem, iuxta legem loci §. *competit. D. si seruitus vendicetur.* adducitur etiam lex 7. §. 7. *D. quibus ex constit. in possessione. eat. lex qui precaria. D. de precar. lex 1. §. 1. D. de litigios. & ipsa Concilij verba, atque etiam illa regula in personam concepta sunt: quicumque pacifice & sine lite possederit, & iterum, lis intelligatur si ad executionem citationis, iurisque sui (nota) exhibitionem, ac terminum omnium obseruationem processum fuerit: ita Concilium. exigit ergo citantem & exhibentem iura sua, & omnes consecutiue terminos obseruantem, vtique suæ quomque litis, in quo si actor defecerit, pacifice & sine lite intelligitur esse possessor: quamuis alia ab alij patitur. Neque verò regula tenet possessori propter illum: sed minuendas lites, & ecclesiarum damnâ: odit tergiversantes, & triennio excludit; quamuis potiori in re nixos. vnde & quodcumque aduersarijs exclusis inquiri in possessorem ab Ordinario iubet Concilium. adeoque interpretatio ea regulæ accipienda est, quæ cum fonte suo conuenit: scilicet ecclesiarum, & cultui diuino; summa ratio est, quæ pro religione facit, non persona. *D. de religiosis. ac in dubio pro illa est iudicandum. c. si quis dicitur DD.X. de sentent. & re iud.**

Sed restat videre an in nostro possessore triennali sit aliquis defectus tituli, aut coloris? & immo primis prouisus est ab Ordinario aduersus prohibitionem c. *fin. ex lit. pendens. in 6.* ne lite inter aliquos pendente, altero moriente, noua prouisio fieri possit, quam dicitur aduersus

7.  
An lis ab  
alio mota  
tertio pro  
sit?

aduersus superstitem lis finita non sit: ne propter novos, inquit, aduersarios, qui malitiose interdum perioribus surrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat. aduersus quam iuris prohibitionem nihil potest Ordinarius, præsertim obstante decreto irritante d. c. fin. quod, si, inquit, secus factum fuerit eo ipso irritum habeatur. eademque ex causa nata est regula Cancellariæ, de subrogandis colligantibus: vt, si intrusus non fuerit, à Papa superstes mortuo subrogetur: nec valeat alijs facta surrogatio: nisi fortè post mensem: quando tertius subrogari in illo potest.

Surrogari, inquam; nam regula Cancellariæ non vterius recedit à prohibitione d. c. fin. at hic Ordinarius non surrogauit; sed simpliciter collationem, seu provisionem fecit personatus; tanquam vacantis per obitum d. G. amplius iuris prohibitioni contraueniens, quam vel soleant ipsi Pontifices.

Quorum ratio est, vt vitetur vel malum ipsum, vel illa species mali, quo aliquis instituitur in beneficium viuentis; si fortè superstes iustum habeat titulum, cui malo, præter nullitatem, adiecta est excommunicatio in c. 1. X. de concess. præb. non vacant. vt ne quidem hanc speciem admittat Pontifex in c. 4. X. eod. quamuis secundum, inquit, plenitudinem potestatis de iure possumus supra ius quod non potest Ordinarius. clement. 2. de elect. c. cum inferior. de maior. & obediens.

Cum ergo hæc citati collatio non tantum nullitatem, sed & speciem mali secum ferat; vt pro titulo videri non possit esse collatio; quæ si non crimen, seu malum ipsum, speciem saltem mali inuoluit: sequi videtur hunc possessorem triennali regula non iuuandum. & ita tenent citati à Mandos ad reg. 21. q. 12. & ad regulam de triennal. vt citat Chokier ad eandem reg. de trien. n. 82. in fin.

Alter defectus argui posse videtur ex eo, quod regula Cancellariæ, dum titulum exigit, ex apostolica, inquit, vel ordinaria collatione, seu presentatione, & institutione illorum ad quos beneficiorum huiusmodi dispositio pertinet: & propterea Legati extra fines suæ legationis, Episcopi extra fines suæ diocesis, fiti beneficij collatio non tribuit colorem. adeoque & quando notorium est ad Episcopum beneficij dispositionem non spectare, colorem non videtur tribuere Episcopi collatio, secundum mentem regulæ, quæ exigit concessionem illorum, ad quos ea pertinet. ideoque illa verba Apostolica, vel ordinaria collatione significant non Episcopi; sed ordinarij collatoris provisionem. quemadmodum & illa verba, presentatione, & institutione illorum ad quos pertinet, exigere videntur vt in beneficijs patronati subiectis presentatio & institutio adsit. quoniam Episcopi prouiso neglecto patrono fit irrita. c. 14. X. de iur. patronat. tamen, nisi patronus infra sex menses reclamauerit, valida manet Episcopi ordinatio. tot. tit. eod. ideo magis per triennium pacifice sic possidens & colorem habere, & non molestandus esse censendus est. Chokier ad d. reg. post Wamef. neque, par esse videtur causa, vbi ad aliū quam Episcopum collatio, & dispositio omnis notoriè pertinet; quippe, qui ius nullum habet, in alium transferre nullū potest: qui colorem iuris non habet, in alium transferre non potest. ideoque violentus ille censendus est, qui sine vilo titulo occupat, aut colorem, quem reijcit Concilium Basiliense. & sine titulo: quem exigit regula. aliud dici potest in eo, qui ius quidem habet prouidendi: sed impedimento aliquo illud fititur: nam vel cessare illud potest, vel ignorare prouisus: & propterea bona fide triennio præscribere. adeo vt per regulam post

rat. quæ regule beneficium excludit.

12. Vt & facit defectus iuris conferentis, si nullatenus ad eum pertinet.

13. Non si impedimentum tantum aliud quod alias habentibus obicit.

14.  
An sic pro-  
uio ius in  
beneficio  
per lapsum  
triennii ac-  
quiratur?

triennium ius acquirat. *vt Alphons.*  
*add. reg. apud Chokier n. 18. & seqq.*  
*quod Azor. t. 2. l. 7. c. 25. q. 8. post*  
*Rebuff. Nau. & alios sequitur*, et si  
Chokier n. 76. *dissentit*, cui autem  
notorius tituli defectus obstat,  
non eundem videtur mereri fa-  
uorem. *Chokier ad reg. de trien. n.*  
*89. & seqq.* & si in possessorio ab  
aduersario ne malæ quidem fidei  
possessorem molestari velit. *n. 76.*  
*& seqq.* quamuis in petitorio. quia  
mala fides à regula non tam consi-  
deratur, quam pacifica possessio.  
*Comes. ad d. reg. q. 22. & expressè*  
*à Concilio Basiliensi. vbi propte-*  
*rea distinguit inter aduersarium,*  
*& Ordinarium. sed quia regula il-*  
*lam distinctionem non expressit,*  
*videri possunt argumenta AL-*  
*phonsi in non notoriè nimis in-*  
*ualido, aut criminoso titulo non*  
*male procedere.*

15.  
An possit ius  
ad sedem  
apost. de-  
uolutum  
collatio ab  
Ordinario  
facta titu-  
lum aut  
colorem  
tribuat?

Insuper arguitur; quod à va-  
catione personatus lapsi sint an-  
nus & menses nouem; & propterea  
non tantum fuerit ius ad Sedem  
Apostolicam deuolutum *c. 2. X. de*  
*concess. prab.* sed etiam ipse Ord-  
narius post lapsum semestre con-  
ferendi iure priuatus. *c. ne pro de-*  
*fectu. X. de elect. in verb. eligendi po-*  
*testate caream illa vice c. literas in*  
*verb. quod secundum tenorem Concilij*  
*Lateranensis essent iure instituendū pri-*  
*uati. X. de supplend. neglig. pralat.*  
*c. dilecto eod. vbi prouisus post se-*  
*miestre alteri damnatus est. c. licet.*  
*cod. vbi duo reiecti sunt, tam ab*  
*Ordinario, quam superiore post*  
*lapsum cuiusque tempus prouisi.*  
*& Innocentius III. sibi ius prouid-*  
*endi vindicauit, tamen idē in d.*  
*c. literas beneficia idoneis assignata,*  
*Legato suo ea de patie mia, inquit,*  
*permutatis ab ipsis pacificè possideri. sed*  
*quia tam pralati quam Capitula,*  
*vt ibi refertur, id fecerant; & cum*  
*est multitudo peccantium tolera-*  
*ri patienter soleat: ideo eo in casu*  
*Pontifex Legato patientiam in-*  
*dixit, quam ipse in d. c. dilecto. &*

*in c. licet, non habuit. & quamuis*  
*non vocetur ibi reseruatō hæc*  
*deuolutio; tamē effectu coincidit,*  
*quia nō licet alteri præter Sedem*  
*Apostolicam disponere. & verba*  
*non tam sunt consideranda, quam*  
*mens legislatoris. Sed an mens hic*  
*fit in patientia tolerare, iuxta d. c.*  
*literas accedente triennio; an ius*  
*Sedis Apostolicæ non negligere;*  
*iuxta d. c. licet. magna est ratio du-*  
*bitandi. & vt regula non suffrage-*  
*tur, facit; quod indulgentia in*  
*non puniendo præterita facilius*  
*esse debeat; quam in lege ferenda*  
*de futuris: ne illa fit incertina ma-*  
*lorum. cui accedit quod d. regula*  
*excipiens reseruationem genera-*  
*lem in corpore iuris clausam, non*  
*videatur sensisse dumtaxat de illa*  
*vnica, quæ refertur in c. 2. & 34. de*  
*prab. in 6. de vacantibus in Curia,*  
*vel apud Sedem Apostolicam;*  
*quam interpretatur d. c. 34. alio-*  
*quin enim claro & vnico verbo*  
*potuisset explicari, dimisso in Cu-*  
*ria vel apud Sedem non vacauerit.*  
*& hæc regula Cancellariæ nata est*  
*pro ea parte ex decreto Concilij*  
*Basiliensis, quod tollens generales*  
*& particulares reseruaciones, ex-*  
*cepit reseruaciones in corpore iu-*  
*ris expressè clausas, vt pluralita-*  
*tem intelligat. neque alia tam illi*  
*potuit esse probata, quam illa de-*  
*uolutionum, quam Concilium La-*  
*teranense induxit: sicut alteram*  
*expressè probauit Clemens III. d.*  
*c. 2. §. nos itaque laudabilem. adeo-*  
*que videri potest Concilium Ba-*  
*siliense pluraliter loquendo; iube-*  
*re voluisse d. Conc. Lateranen-*  
*si. vt illa verba regulæ pluraliter*  
*prolata, non sint referenda ad al-*  
*quem errorem; vt facit glossator*  
*Alphonsus; sed ad fontem regulæ,*  
*d. Concilium Basiliense.*

Corpus quidem iuris in regula  
intelligitur, vt comprehendat De-  
cretum, Decretales, Sextum, & Cetera  
Clementinas, tanquam Pontifi-  
cum autoritate probatas prædem,  
vel compilatas. Extraneas au-  
tem,

tem, quamquam ab impressoribus volumini adiungantur; id nominis creduntur adeptæ, quod extra corpus iuris vagentur; saltem corporis illius nomine non comprehenduntur. vt etiã fere loquuntur Concordata Germaniæ, in verbis

18. Extrava-  
gantes non  
compre-  
henduntur.

placet et iuris scripti reservationibus, & Execrabilis & Ad regimen constitutionum modificatis vt sequitur &c. & d. Conc. Basiliense tam generales, quam speciales reservationes, siue per Extravagantes, inquit, Ad regimen & Execrabilis, siue per regulas Cancellariæ, aut per alias Apostolicas constitutiones introductas, hac s. Synodus abolet, statuens vt de cetero nequaquam fiant, reservationibus in Corpore iuris expresse clausis dumtaxat exceptis, vt cum Concilium Basiliense deuolutorum beneficiorum reservationem admiserit; verisimile nõ videatur Pontificem per regulã Cancellariæ voluisse excludere, cum ob d. decretum Concilij Basiliensis magno studio vbique acceptatum, & defensum, tantæ mox motæ fuerint difficultates, & tanta contentione Sanctio pragmatica Galliarum quæ illud acceptauerat, abrogata; & Concordata tam Galliarum, quam Germaniæ tanto labore confecta, vt sanè d. regula Cancellariæ, quatenus dubia fit, interpretationem capere debeat ex ratione d. Concilij Lateranensis, & Basiliensis, adeoque dicendum videatur, sub exceptionem reservationum in d. regula venire beneficia ad Sedem, seu Curiam Romanam deuoluta, & cum de ijs aliter prouideri non possit, quam ab eadem Sede, nec præstet impedimentum quod de iure non fortitur effectum, vacare adhuc intelligenda sint, & ad eam deuoluta, ibidem vacare: & sic incidere etiam quadantenus in ipsam reservationem d. c. 2. de præb. in o.

In contrarium autem facere videtur quod Concilij Lateranensis decretum sit punitorium negli-

gentiæ collatorum: vnde in locis citatis carere & priuari dicuntur, & non sub nomen & regulam reservationum curialium vocandum. vt propriè reseruata non sunt sic deuoluta. Chokier ad d. reg. de trien. n. 71.

19.  
Iterum  
deuolutio  
an sit reser-  
uatio hic?

Deinde etiam illa reseruatio vacantium in Curia, quamuis à Clemente III. in d. c. 2. laudetur; tamen Concilium Lugd. generale sub Greg. X. in c. 3. ibid. restringit, vt nisi intra mensem à vacatione in curia de ijs dispositum fuerit, Ordinarij collatores ea conferre possint: ideoque & hic post annum & menses nouem Ordinarius possit conferre, quasi post suum semestre etiam altero in curia lapsò, & amplius, sicut Concordata Germaniæ in beneficijs in mense Apostolico reseruatis vacantibus extra curiam, habent; vt post lapsum trimestre ab Ordinario conferri possint. quæ quidem æquitas est Concordatorum, sed præter parochiales ecclesias vacantes in Curia, vacante papatu ad Ordinarijs possunt conferri. c. si ad Apostol. de præbend. in 6. iuris rigor est, ne in alijs reservationibus id locum habeat. Franc. ad d. c. 3. nec vniquam Ordinarius potest se ingerere: Ioan. And. ibid. cum Papæ nemo tempus præfigere possit, nec sibi præfixerit, sed an non præfixerit per d. Reg. de triennali? & ob eandem causam quæ mouit Lateranense Concilium ad inueniendas deuolutiones ad Sedem Ap. Pontifex motus in regula non sit ad admittendas ab ea deuolutiones, accedente triennio?

Denique decreta Concilij Basiliensis separata sunt, & vnum quidem admittit reservationes in corpore iuris clausas; alterum, quod de triennali pacifico agit, non excipit à beneficio possessionis triennalis prouisum ab Ordinario, in casu huiusmodi reservationis; sed quoniam hic vtimur nunc regula, in qua illa exceptio est

RESPONSVM III.

*A quo tempore computandis sint 20. dies in Reg. Canc. de infirmis?*

est expressa; non possumus in exceptione ab illa recedere: sed tantum quærere, vtrum sub illa lateat deuolutorum ad Sedem Apostolicam referuatio?

Porro Concilium Basiliense permisit Ordinarijs quodcumque inquirere in possessores beneficiorum. quod si æquum sit post triennium; tunc videbitur maxime recipiendum; quando non se tantum offeret aliqua tituli nullitas; sed etiam in titulo ipso malum, aut species mali; & expressa iuris repugnantia. quare, vt supra diximus de collatione lite pendente, dum alter litigantium mortuus est, tertio facta id obtinere potest: vt Iudex ex officio de eo inquirat; & cum ita est, id quod proponit d. Concilium Basili. faciat.

20. Regula non videtur debere obtinere vbi præter titulum nullitatem est species mali.

21. An super regula res iudicata in possessorio, patiat exceptionem in petitorio?

Caterum sicut initio diximus litem in possessorio motam impedire ne quis fiat in petitorio pacificus; ita super regula de triennali si in possessorio est iudicatum, tollere causam petitoriam ait Baunius in *Prax. can. lib. 3. c. 34.* vtique si super ea disertè iudicatum sit possessorem fuisse triennale, pacificum, cum titulo colorato, nam regula nec in possessione, nec in proprietate vult talem molestari. parere autem exceptionem rei iudicatæ sententiam in vim regulæ latam, quamuis diuersa sit proprietatis & possessio, ideo dicendum est; quod de causa exceptionis tam possessioni quam proprietati communi iudicatum sit, adeoque idem dicendum sit, si sententia in petitorio lata transfuit in rem iudicatam, iam non posse possessorium institui; obstante similiter exceptione rei iudicatæ. alioquin si super regula iudicatum non sit; non nascitur exceptio rei iudicatæ. quia de illa nondum est quæsitum. *l. 1. C. si ex fals. inst.*

**Q**uestionem non parum controuersam faciunt ea, quæ tradunt Ludovicus Gomez, *ad. reg. de infirm. resignat. q. 29.* & quæ in contrarium Modernus Paris. *ad eandem regulam in prin. Rebuff. etiam in prax. benef. lib. 3. ad eandem regulam gloss. 10 n. 2. gloss. 12. n. 1.* admissionem exigunt; sed tamen. *n. 4. 5. 6.* tempus resignationis considerat; secus quam Modernus, qui admissionis duntaxat. quasi ante nihil actum censetur. Caterum Azor. *Inst. mor. 2. lib. 7. c. 28. q. 7. quartus*, inquit, *à quo die computandis sint viginti dies, à regula præscripti non est dies, à quo computandos esse à die quo resignans præstitit consensum. hoc enim in regula ipsa exprimitur.* quod quidem est verum; sed an consensus ille cum effectu sit intelligendus, vt sit admissus & acceptatus à collatore, non exprimitur; nec quando ritè sit præstandus, cum Rebuffus. *d. gloss. 10. n. 6.* secundum stylum Romanum tradat resignationem prius esse faciendam, & postea consensum præstandum.

Enimvero secundum ea, quæ hic proponuntur, resignatio & consensus præstatio satis perfecta videntur, per ea quæ gesta sunt coram notario, & testibus, acque Capitulo, collatore *die 26. Sept. 1639.* & verò si resignatio facta sit & supplicatio Papæ exhibita sine mandato, aut saltem solemniter, seu non nisi per literas familiares dato; vt Romæ à festinantibus sæpe fieri solet; & postea in forma solemniter præstari consensus, tum videntur illa verba, *à die præstiti consensus*, etiam rem dubiam facere.